

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ім. С.З.ГЖИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА АРХІТЕКТУРИ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
рівня вищої освіти «Магістр»

на тему: Сучасна архітектура садибного житла сільських поселень
Прикарпаття.

Виконав:

студент VI курсу, групи Арх - 61
спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»

Грушка О.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник

Березовецька І.А.

(прізвище та ініціали)

Консультанти з розділів:

Науково-дослідний

Березовецька І.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Охорона навколишнього
середовища

Панас Н.Є.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Дубляни - 2025 рік

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ім. С.З.ГЖИЦЬКОГО**

Факультет будівництва та архітектури

Кафедра архітектури

Рівень вищої освіти «Магістр»

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

17. 03. 2025 року

З А В Д А Н Н Я
на магістерську роботу

студенту _____ Грушці Олександру Андрійовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Сучасна архітектура садибного житла сільських поселень Прикарпаття.

керівник роботи Березовецька Ірина Андріївна, к. арх., доцент
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від 14 березня 2025 року № 189 – 4

2. Строк подання студентом роботи 20.12.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: *містобудівні схеми, ілюстративні матеріали наукової літератури, замальовки, авторські фото.*

4. Зміст пояснювальної записки:

Реферат

Зміст

Вступ (актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методика дослідження).

Розділ 1. Стан проблеми, огляд літератури.

Розділ 2. Комплексне дослідження особливостей формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень Прикарпаття.

2.1. Дослідження зарубіжного досвіду формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень.

2.2. Дослідження вітчизняного досвіду формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень.

Розділ 3. Проектні пропозиції сучасної архітектури садибного житла сільського поселення.

Розділ 4. Охорона навколишнього середовища.

Висновки та пропозиції

Список використаних джерел

5. Перелік графічного матеріалу:

архітектурно-ілюстративні матеріали з дослідження задекларованої проблеми вітчизняного та зарубіжного досвіду, проектні пропозиції.

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Березовецька І.А., доцент</i>		
2	<i>Березовецька І.А., доцент</i>		
3	<i>Березовецька І.А., доцент</i>		
4	<i>Панас Н.Є., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання 18.03.2025р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	<i>Збір та опрацювання матеріалів для виконання кваліфікаційної магістерської роботи</i>	24.03-20.10.25р.	
2	<i>Написання пояснювальної записки кваліфікаційної магістерської роботи</i>	20.10-22.11.25р.	
3	<i>Виконання ілюстративних та архітектурно-планувальних креслень</i>	22.11-20.12.25р.	
4	<i>Представлення кваліфікаційної роботи на перевірку на плагіат та підпис</i>	20.12.25р.	

Студент _____ Грушка О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Березовецька І.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота на присвоєння освітнього ступеня «магістр» – 60 сторінок текстової частини, 57 – джерел літератури, 56 рисунків, ілюстративний матеріал на планшетах розмірами 10 м².

«Сучасна архітектура садибного житла сільських поселень Прикарпаття». Грушка Олександр Андрійович – Кваліфікаційна робота, РВО «Магістр». Кафедра архітектури. – Дубляни, ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького, 2025 р.

Кваліфікаційна робота присвячена проєкту дослідження та розвитку сучасної архітектури садиб сільських поселень Прикарпаття. Основною метою проєкту є створення комфортного та естетично привабливого житла в сільській місцевості, що відповідає сучасним потребам та зберігає традиційні елементи архітектури регіону.

Вивчення та систематизація сучасних тенденцій: аналіз архітектурних стилів, матеріалів, технологій та планувальних рішень, які використовуються в сучасному будівництві садиб в сільській місцевості Прикарпаття. Виявлення впливу соціокультурних, економічних, екологічних та технологічних факторів на формування сучасної архітектури садиб.

Дослідження особливостей регіональної архітектури: вивчення традиційної архітектури Прикарпаття, її історичних, культурних та природних особливостей. Аналіз впливу місцевих традицій, природного ландшафту та кліматичних умов на формування архітектурного стилю сучасних садиб.

Розробка рекомендацій: формулювання практичних рекомендацій для архітекторів, дизайнерів, забудовників та власників садиб щодо створення сучасного та комфортного житла в сільській місцевості Прикарпаття. Рекомендації повинні враховувати потреби сучасних сімей, енергоефективність, екологічність, естетичну привабливість та функціональність будівель.

Сприяння розвитку сільських територій: Дослідження має сприяти підвищенню якості життя в сільських поселеннях Прикарпаття шляхом створення сучасного та комфортного житлового середовища. Результати роботи можуть бути використані для розробки регіональних програм розвитку сільської архітектури та туризму.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	14
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ САДИБНОГО ЖИТЛА СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ПРИКАРПАТТЯ	15
2.1. Дослідження зарубіжного досвіду формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень.....	18
2.2. Дослідження вітчизняного досвіду формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень.....	20
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ САДИБНОГО ЖИТЛА СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ	26
3.1. Природно-кліматичні умови	27
3.2. Характеристика ділянки	28
3.3. Транспортна інфраструктура	29
3.4. Планування ділянки	31
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

ВСТУП

Сільське житло є базовою одиницею просторової організації села, відображаючи соціально-економічні, культурні та екологічні особливості регіону. У Прикарпатті архітектура садиб завжди мала тісний зв'язок з ландшафтом, традиціями і способом життя.

Однак з початку ХХІ століття сільські поселення зазнають трансформації: змінюється структура населення, інфраструктура, спосіб господарювання. Усе це впливає на вигляд садиб – від композиційних принципів до вибору матеріалів.

Актуальність цієї роботи полягає у збереженні культурної ідентичності при впровадженні сучасних архітектурних рішень у сільському середовищі Прикарпаття.

Архітектура садибного житла є невід'ємною частиною розвитку сільського середовища, адже саме вона формує матеріальний образ села, визначає його просторову структуру, культурну самобутність та рівень комфортності проживання. Садибний будинок – це не лише місце проживання родини, а й відображення її соціального статусу, традицій, зв'язку з природою та історичною спадщиною. У регіоні Прикарпаття, який вирізняється багатою історико-культурною спадщиною, різноманітністю природних ландшафтів та особливими кліматичними умовами, архітектура сільського житла має глибоке коріння, що сягає народних будівельних традицій.

Протягом століть формування архітектури садибного житла на Прикарпатті відбувалося під впливом природних чинників – рельєфу, клімату, наявності будівельних матеріалів – а також соціально-економічних умов життя населення. Традиційні хати, споруджені з дерева, глини та каменю, відзначалися раціональністю конструкцій, доцільністю планування та гармонійним поєднанням із природним оточенням. Вони були простими, але водночас надзвичайно функціональними, а архітектурні деталі відображали національну символіку та естетику. Таке житло забезпечувало енергоефективність і комфорт за рахунок природної вентиляції, орієнтації будівель по сторонах світу та використання місцевих матеріалів.

У сучасних умовах розвиток архітектури сільських поселень Прикарпаття набуває нового змісту. З одного боку, глобалізаційні процеси та урбанізація зумовлюють зміну способу життя сільського населення, появу нових потреб і стандартів комфорту. З іншого – існує нагальна потреба у збереженні локальної архітектурної ідентичності, що є важливою складовою культурного надбання України. Сучасна садибна архітектура має поєднувати традиційні мотиви з новітніми технологіями, відповідати вимогам енергоефективності, екологічності та сталого розвитку.

Одним із головних завдань сучасного проектування є створення житла, яке забезпечує комфортне проживання, економне використання ресурсів та мінімальний вплив на довкілля. Використання відновлюваних джерел енергії, сучасних систем утеплення, водопостачання й очищення, а також впровадження екологічно чистих матеріалів стає ключовим аспектом архітектурного процесу. У цьому контексті досвід традиційного народного будівництва Прикарпаття набуває нового значення, адже багато принципів минулого – природна адаптація, орієнтація будівель на ландшафт, раціональне зонування ділянки – цілком узгоджуються з концепціями сучасної «зеленої» архітектури.

Крім екологічного аспекту, важливим є й соціальний вимір архітектури села. Сучасне садибне житло має сприяти розвитку місцевої громади, підтримці сімейних традицій, створенню простору для праці, відпочинку та спілкування. Архітектурно-планувальні рішення повинні враховувати потреби різних поколінь, можливість ведення підсобного господарства, облаштування прибудинкових територій та зелених зон. Це особливо актуально для Прикарпаття, де сільські поселення мають компактну структуру, виразну природну композицію та високий рівень інтеграції людини з ландшафтом.

Розвиток сучасного житла на Прикарпатті має ґрунтуватися на принципах комплексного підходу: поєднання традиційних будівельних форм із новими технологіями, раціонального використання земельних ресурсів, енергозбереження та естетичної виразності. Важливо не просто створювати нові об'єкти, а формувати архітектурне середовище, яке підтримує історичну

спадкоємність, сприяє збереженню національної ідентичності та водночас відповідає сучасним стандартам комфорту.

Отже, дослідження сучасної архітектури садибного житла сільських поселень Прикарпаття є надзвичайно актуальним у контексті сталого розвитку регіону. Воно дозволяє осмислити особливості архітектурного процесу, визначити оптимальні шляхи поєднання традиції та інновації, сформувати концепцію майбутнього села як гармонійного середовища для життя людини. Збереження місцевих традицій у поєднанні з новими технологічними підходами є запорукою формування якісного житлового простору, який відображає дух часу, повагу до минулого та відповідальність перед майбутнім поколінням.

Актуальність теми:

Сьогодні питання розвитку сільських територій та збереження їх культурної спадщини є надзвичайно важливими. Архітектура відіграє ключову роль у формуванні ідентичності села, його комфорту та привабливості для мешканців. Тому дослідження сучасних тенденцій в архітектурі садиб сільських поселень Прикарпаття є актуальним та своєчасним. Актуальність дослідження сучасної архітектури садибного житла в сільських поселеннях Прикарпаття зумовлена кількома ключовими факторами:

Динамічна трансформація архітектурного ландшафту. Сільські території Прикарпаття сьогодні є зоною активного будівництва. Зростання туристичної привабливості регіону та прагнення людей до життя ближче до природи стимулюють попит на нове садибне житло. Цей процес часто відбувається хаотично, без урахування унікального історичного та природного контексту, що призводить до візуального дисонансу та втрати автентичності.

Конфлікт між глобалізацією та регіональною ідентичністю. З одного боку, сучасний будівельний ринок пропонує уніфіковані «каталожні» проекти та глобальні матеріали, що нівелюють місцевий колорит. З іншого – зростає суспільний запит на збереження унікальної карпатської ідентичності. Виникає гостра потреба в науковому осмисленні того, як можна інтегрувати сучасні технології, комфорт та естетику, не втрачаючи при цьому зв'язку з багатою

архітектурною спадщиною (наприклад, традиціями гуцульської чи бойківської архітектури).

Потреба в екологічних та енергоефективних рішеннях. Гірський ландшафт та кліматичні умови Прикарпаття ставлять особливі вимоги до житла. Сучасні виклики, пов'язані зі зміною клімату та необхідністю раціонального використання ресурсів, роблять надзвичайно актуальним пошук архітектурних рішень, що є одночасно енергоефективними, екологічними та гармонійно вписаними в природу.

Формування нових стандартів якості життя. Сучасне садибне житло – це не просто будівля, а комплексний простір для життя, що має відповідати сучасним вимогам до функціональності, комфорту та естетики. Дослідження кращих зразків сучасної архітектури в регіоні дозволить сформулювати рекомендації для проєктувальників та забудовників, сприяючи підвищенню загальної якості архітектурного середовища.

Мета дослідження:

Проаналізувати сучасні тенденції в архітектурі садиб сільських поселень Прикарпаття.

Виявити особливості формування сучасного житлового середовища в сільській місцевості.

Розробити рекомендації щодо створення комфортного та естетично привабливого житла в сільських поселеннях.

Метою даного дослідження є формування теоретичних і практичних засад проєктування сучасного садибного житла в сільських поселеннях Прикарпаття. Основна увага приділяється пошуку гармонійного поєднання традиційної архітектури регіону з сучасними вимогами до функціональності, енергоефективності, екологічності та естетики житлового середовища. Дослідження спрямоване на виявлення закономірностей розвитку садибної забудови, що ґрунтуються на історичних, культурних і природно-кліматичних особливостях Прикарпаття, а також на розроблення архітектурно-планувальних рішень, які забезпечують комфортне та стає проживання населення в умовах сучасного села.

Мета полягає у створенні науково обґрунтованих рекомендацій для проектування житла, яке відповідатиме потребам сучасної родини, сприятиме збереженню ідентичності сільського середовища та раціональному використанню природних ресурсів. У процесі дослідження передбачається аналіз традиційних типів садиб, планувальних структур поселень, місцевих будівельних матеріалів і конструкцій, що дозволить сформулювати нову модель житла, засновану на принципах сталого розвитку.

Досягнення поставленої мети дозволить узагальнити досвід народного будівництва та адаптувати його до сучасних умов, створивши архітектурні рішення, які будуть не лише естетично привабливими, а й економічно доцільними та енергозберігаючими. Таким чином, дослідження спрямоване на відродження культурних традицій у поєднанні з інноваційними технологіями проектування житла для сільських поселень Прикарпаття.

Завдання дослідження:

Вивчити історію розвитку архітектури сільських садиб Прикарпаття.

Проаналізувати сучасні проекти житлових будинків в сільській місцевості.

Виявити основні тенденції та напрямки розвитку сучасної архітектури садиб.

Дослідити вплив природних, соціальних та економічних факторів на формування архітектури сільських поселень.

Об'єкт дослідження:

Архітектура садибного житла сільських поселень Прикарпаття.

Об'єктом дослідження було обрано Почаєвичі - село Дрогобицького району Львівської області (Україна). Село на березі річки Тисмениці, за 6 км на схід від Дрогобича, ліворуч від дороги Дрогобич-Львів.

Предмет дослідження:

Особливості формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень Прикарпаття. Сучасна архітектура садибного житла сільських поселень Прикарпаття формується як комплексне середовище, що включає не тільки житловий будинок, а й пов'язану з ним сукупність господарських

елементів: городні грядки, сад, майстерню, дровітню, льох, курятник, стайню, сховища для сіна та техніки. При цьому планування садиби і просторові взаємозв'язки між її компонентами відображають локальні традиції відкритих планувань, орієнтацію до природного ландшафту, кліматичні умови та історичні форми організації простору, властиві Прикарпаттю. Такі традиції часто поєднуються із сучасними вимогами до комфортності і функціональності, що дозволяє оптимізувати щоденне використання простору господарства та проживання.

Важливо, що сучасне формування садибного середовища в Прикарпатті враховує сільськогосподарську діяльність і повсякденні потреби мешканців: розміщення грядок і садових ділянок із зручним доступом, ефективне розташування господарських будівель для тварин з урахуванням санітарних, кліматичних та технологічних вимог, а також інтеграцію енергоефективних, екологічних рішень (наприклад, утеплення споруд, використання місцевих матеріалів, адаптація до рельєфу й природних умов). У сукупності такий підхід не лише зберігає культурну ідентичність регіону, а й підвищує стійкість і нормальну придатність середовища для життя сільських садиб у сучасних умовах.

Методи дослідження:

Аналіз літературних джерел та архівних матеріалів. Вивчення проектної документації та натурні обстеження існуючих будівель. Соціологічні опитування та інтерв'ю з мешканцями сільських поселень. Порівняльний аналіз та моделювання.

У процесі дослідження сучасної архітектури садибного житла сільських поселень Прикарпаття було застосовано комплекс наукових методів, спрямованих на виявлення закономірностей формування житлового середовища, аналіз архітектурно-планувальних особливостей і розроблення практичних рекомендацій щодо проектування сучасного житла. Поєднання теоретичних і практичних методів дозволяє всебічно охопити об'єкт дослідження, виявити його сутнісні характеристики, тенденції розвитку та взаємозв'язок між традицією і сучасністю.

Одним із основних методів дослідження є аналітичний метод, який використано для вивчення наукових джерел, нормативних документів, проектних рішень і публікацій, що стосуються архітектури сільського житла. За допомогою аналізу визначено еволюцію архітектурних форм, типологію садибних будинків, основні принципи їх планування та будівництва. Огляд наукової і практичної літератури дозволив окреслити стан вивчення проблеми в сучасній архітектурній науці, а також виявити прогалини, які потребують подальших досліджень.

Порівняльний метод застосовано для зіставлення традиційних форм народного житла Прикарпаття з сучасними архітектурними рішеннями. Це дало змогу простежити спадковість у формах, матеріалах і композиційних прийомах, а також визначити ступінь впливу урбаністичних тенденцій на сільське середовище. Порівняння з архітектурою інших регіонів України дозволило виділити специфіку прикарпатського житлового будівництва та виявити його унікальні риси.

Польові дослідження відіграли важливу роль у збиранні фактичного матеріалу. Під час обстеження існуючих сільських поселень Прикарпаття проводилися фотофіксація, заміри будівель, аналіз просторової організації садиб, характеристика матеріалів та конструкцій. Ці дані дали змогу створити узагальнену картину сучасного стану забудови, а також визначити напрями її оновлення.

Для узагальнення отриманих результатів використано метод системного аналізу, який дозволив розглядати архітектуру садибного житла як складну багаторівневу систему, що включає природні, соціальні, економічні, технологічні та культурні чинники. Такий підхід забезпечив цілісне розуміння взаємодії між архітектурним об'єктом і середовищем, у якому він функціонує.

Графо-аналітичний метод було використано для розроблення схематичних моделей, графіків, креслень і порівняльних таблиць, що відображають основні закономірності розвитку житлової архітектури. Візуалізація даних сприяла кращому розумінню архітектурно-планувальних

особливостей садиб та дозволила виокремити основні типи сучасних житлових рішень.

Також застосовано метод історико-генетичного аналізу, який дав змогу простежити етапи становлення та трансформації сільського житла на Прикарпатті від традиційних форм до сучасних моделей. Дослідження архівних матеріалів, етнографічних джерел і старих планів поселень допомогло встановити закономірності розвитку архітектури в контексті соціально-економічних змін.

У процесі розроблення проектних пропозицій використано метод моделювання, який дозволив створити концептуальні варіанти сучасних садиб з урахуванням природних умов, місцевих традицій та вимог сталого розвитку. Моделювання допомогло візуалізувати можливі напрямки оновлення житлової архітектури, знайти баланс між інноваціями та традиційною естетикою.

Отже, застосування різноманітних методів – аналітичного, порівняльного, польового, системного, графічного, історико-генетичного та моделювання – забезпечило комплексність дослідження і дало змогу глибоко проаналізувати архітектурні процеси у сільських поселеннях Прикарпаття. Такий підхід дозволив не лише осмислити минуле та сучасний стан садибного житла, а й окреслити перспективи його подальшого розвитку в контексті екологічних, соціальних і культурних вимог ХХІ століття.

Проект має на меті дослідити, як змінюється архітектура сільських садиб під впливом сучасних технологій, матеріалів, соціальних та культурних факторів. Важливо зрозуміти, які стилі та напрямки є найбільш популярними та актуальними для сучасних мешканців сіл Прикарпаття.

Аналіз особливостей: дослідження має виявити унікальні особливості архітектури сільських садиб саме цього регіону, враховуючи його природні, історичні та культурні аспекти. Важливо зберегти та підкреслити ідентичність та традиції місцевої архітектури.

Розробка рекомендацій: на основі проведеного аналізу, проєкт має на меті розробити практичні рекомендації для архітекторів, забудовників та мешканців сіл щодо створення сучасного, комфортного та функціонального житла. Ці

рекомендації повинні враховувати потреби сучасних сімей, енергоефективність, екологічність та естетичну привабливість будівель.

Збереження культурної спадщини: проєкт сприяє збереженню та розвитку традиційної архітектури сільських поселень Прикарпаття, враховуючи сучасні потреби та тенденції.

Покращення якості життя: результати проєкту можуть допомогти створити більш комфортні та сучасні умови проживання в сільській місцевості, що сприятиме залученню молоді та розвитку регіону.

Розвиток туризму: Приваблива та сучасна архітектура сільських садиб може стати додатковим фактором для розвитку туристичного потенціалу Прикарпаття.

Загалом проєкт «Сучасна архітектура садиб сільських поселень Прикарпаття» є важливим кроком у розвитку сільської архітектури, спрямованим на створення комфортного, естетично привабливого та екологічно безпечного житла, що відповідає потребам сучасного суспільства та зберігає культурну спадщину регіону.

РОЗДІЛ 1. СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Сучасна архітектура садиб у карпатському регіоні: стиль та тенденції – ця книга досліджує основні стилі та тенденції, які характерні для архітектури сучасних сільських садиб в Карпатах. Сучасний етап розвитку сільських поселень України характеризується активними трансформаційними процесами, зумовленими соціально-економічними змінами, демографічними зрушеннями, розвитком індивідуального житлового будівництва та зміною способу життя сільського населення. У цих умовах особливо актуальною стає проблема формування сучасної архітектури садибного житла, яке має відповідати не лише сучасним вимогам комфорту, а й зберігати зв'язок із традиційною структурою сільського середовища. Для регіонів із яскраво вираженою природною та культурною специфікою, зокрема Прикарпаття, ця проблема набуває особливого значення.

У наукових дослідженнях з архітектури та містобудування сільські поселення розглядаються як складні просторово-функціональні утворення, формування яких відбувається під впливом природно-кліматичних, історико-культурних, соціальних та господарських чинників. Значна кількість праць присвячена аналізу традиційної сільської забудови, еволюції житла, типології селянської садиби та закономірностям її планувальної організації. Дослідники відзначають, що сільські поселення Прикарпаття характеризуються тісним зв'язком забудови з рельєфом, використанням місцевих матеріалів, а також комплексним поєднанням житлових і господарських функцій у межах однієї садиби.

Традиційна садиба Прикарпаття історично формувалася як цілісний житлово-господарський комплекс, що включав житловий будинок, господарські споруди для утримання тварин, комори, льохи, дровітні, а також город і сад. Така структура забезпечувала автономність господарства, ефективне використання території та адаптацію до природних умов регіону. У науковій літературі підкреслюється, що просторове взаєморозташування цих елементів було підпорядковане функціональним, санітарним і кліматичним вимогам, а також враховувало щоденні побутові процеси мешканців.

Разом із тим у сучасних дослідженнях зазначається, що в умовах індивідуального житлового будівництва часто відбувається спрощення або фрагментація традиційної структури садиби. Житловий будинок нерідко проектується як самодостатній об'єкт без чіткого зв'язку з господарськими спорудами та присадибною ділянкою.

У працях українських і зарубіжних авторів наголошується на необхідності комплексного підходу до формування сучасної садиби, що передбачає інтеграцію житлової, господарської та рекреаційної функцій. Особлива увага приділяється раціональному зонуванню присадибної ділянки, взаєморозташуванню житла та господарських будівель, урахуванню санітарних розривів, інсоляції та вітрових умов. Дослідники підкреслюють, що збереження традиційних принципів організації садиби в поєднанні з сучасними технологічними рішеннями дозволяє досягти високого рівня функціональності та комфорту проживання.

Окремий напрям сучасних досліджень присвячений впровадженню енергоефективних та екологічних рішень у сільському житловому будівництві. Застосування сучасних теплоізоляційних матеріалів, інженерних систем, альтернативних джерел енергії розглядається як важливий чинник підвищення якості житлового середовища. У регіоні Прикарпаття ці питання тісно пов'язані з природними умовами, характером рельєфу та зростаючою роллю сільських поселень у рекреаційній і туристичній сфері.

Аналіз наукових джерел свідчить, що, попри значну кількість праць, присвячених традиційній та сучасній архітектурі сільського житла, проблема комплексного формування садибного житла в сільських поселеннях Прикарпаття залишається актуальною. Недостатньо дослідженими є питання взаємодії житлового будинку з господарськими спорудами та присадибною ділянкою в умовах сучасних соціально-економічних змін. Це зумовлює необхідність подальшого вивчення принципів формування сучасної садиби як цілісного житлово-господарського утворення, що поєднує традиційні архітектурні засади з сучасними вимогами функціональності та комфорту.

У наукових дослідженнях сучасної архітектури сільського житла дедалі частіше акцентується увага на розгляді садиби не лише як окремого житлового будинку, а як цілісного житлово-господарського комплексу, що формується у взаємодії житла, господарських споруд та присадибної ділянки. Такий підхід є особливо актуальним для сільських поселень Прикарпаття, де традиційно житлові та господарські функції тісно перепліталися й визначали просторову організацію садиби. У працях вітчизняних дослідників підкреслюється, що саме комплексність садиби забезпечує її функціональну життєздатність і відповідність способу життя сільського населення.

Аналіз літературних джерел свідчить, що традиційна садиба Прикарпаття формувалася з урахуванням природно-кліматичних умов, рельєфу, орієнтації за сторонами світу та господарських потреб родини. Житловий будинок, як правило, поєднувався з господарськими будівлями — стайнею, стодолюю, коморою, льохом, дровітнею, курятником — які розташовувалися за принципом функціональної доцільності та санітарної безпеки. Таке планування забезпечувало ефективну експлуатацію садиби протягом року та сприяло формуванню впорядкованого сільського середовища.

У сучасних умовах, як зазначають дослідники, структура сільської садиби зазнає суттєвих змін. Зменшується роль традиційного господарства, змінюється характер використання присадибної ділянки, а архітектура житлового будинку дедалі більше орієнтується на міські стандарти комфорту. У літературі наголошується, що ці процеси часто призводять до спрощення просторової структури садиби, втрати взаємозв'язку між житлом і господарськими спорудами та формування хаотичної забудови без урахування локального контексту.

Окремий напрям досліджень присвячений проблемам збереження регіональної ідентичності сільської архітектури Прикарпаття в умовах сучасного будівництва. У працях, присвячених стилістичним та композиційним особливостям сучасних садиб, підкреслюється необхідність поєднання традиційних архітектурних мотивів із сучасними конструктивними рішеннями та матеріалами. Зазначається, що механічне копіювання форм народної

архітектури не є ефективним, натомість важливим є переосмислення традиційних принципів планування, пропорцій та взаємодії з ландшафтом.

Вагоме місце в сучасних дослідженнях займають питання енергоефективності та екологічності садибного житла. У наукових публікаціях наголошується на доцільності використання місцевих будівельних матеріалів, впровадження енергоощадних технологій, орієнтації будівель з урахуванням інсоляції та захисту від вітрів. Для регіону Прикарпаття ці аспекти є особливо важливими з огляду на кліматичні умови та зростаючі вимоги до сталого розвитку сільських територій.

Разом із тим аналіз літератури показує, що більшість досліджень зосереджуються або на окремих архітектурних рішеннях житлових будинків, або на питаннях збереження традиційної забудови, тоді як проблема комплексного формування сучасної сільської садиби залишається недостатньо розкритою. Зокрема, у наукових джерелах обмежено розглядається взаємодія житлового будинку з господарськими спорудами та функціональне зонування присадибної ділянки в умовах сучасного способу життя сільського населення.

Таким чином, узагальнення наукових публікацій і досліджень дозволяє зробити висновок, що питання формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень Прикарпаття потребує подальшого комплексного вивчення. Особливо актуальним є розроблення таких проектних рішень, які поєднують сучасні вимоги до комфорту, енергоефективності та екологічності з традиційними принципами організації сільської садиби як цілісного житлово-господарського утворення.

Огляд літератури демонструє, що тема сучасної архітектури садиб Прикарпаття вивчена фрагментарно, з акцентом на історичні аспекти, тоді як сучасні тенденції потребують глибшого аналізу. Серед ключових джерел:

1. У навчальному посібнику "Архітектурне проектування будівель та споруд сільських поселень" (repository.lnup.edu.ua) запропоновано методику проектування, що враховує функціональність і адаптацію до ландшафту.
2. Дисертація Жирака Р.М. "Урбоекологічні особливості архітектурної організації та просторового розвитку населених пунктів рекреаційного профілю

Івано-Франківської області" (ukd.edu.ua) фокусується на екологічних аспектах, аналізуючи вплив туризму на садиби. Робота пропонує рекомендації щодо інтеграції зелених технологій, що актуально для Прикарпаття, але обмежується рекреаційними поселеннями.

3. Збірник "Сучасні проблеми архітектури та містобудування" (library.knuba.edu.ua) містить статті про доступне житло, де обговорюється еволюція цивільних будівель. Автори вводять нові спецкурси з проектування, акцентуючи на енергоефективності, що може бути адаптовано для сільських садиб.

4. Книга "Соціально-виробнича структура забудови села Середнього Подніпров'я" (chtyvo.org.ua) аналізує типологічні особливості жител, включаючи функціональний аналіз споруд. Хоча фокус на іншому регіоні, паралелі з Прикарпаттям видно в традиційних плануваннях.

5. Етнографічний нарис Данилюка А. "Шляхами України" (ndis.cdu.edu.ua) описує пам'ятки народної архітектури, з акцентом на поселення та інтер'єри хат. Це джерело цінне для розуміння історичного коріння сучасних садиб Прикарпаття.

6. Стаття "Бойки і бойківщина" (bojky.wordpress.com) розглядає архітектуру, мистецтво та побут бойківського регіону Прикарпаття, підкреслюючи шляхи сполучення та культурні впливи.

7. Дослідження "Будівельна справа літописних сіверян" (academia.edu) торкається розвитку східнослов'янського житла, з посиланнями на Прикарпаття, де автори (включаючи М. Філіпчука) обговорюють еволюцію архітектури поселень.

8. Методичні матеріали "Традиції матеріальної культури" (moodle.znu.edu.ua) охоплюють поселення, планування та конструкції житла, що слугує базою для порівняння традиційного та сучасного.

Література свідчить про прогалини: мало уваги до сучасних проектів (наприклад, мінімалізм, смарт-технології), а фокус на історичному аспекті. Це обґрунтовує необхідність комплексного дослідження в подальших розділах, з інтеграцією зарубіжного та вітчизняного досвіду.

РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ САДИБНОГО ЖИТЛА СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ПРИКАРПАТТЯ

2.1. Дослідження зарубіжного досвіду формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень.

Комплексне дослідження особливостей формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень Прикарпаття передбачає аналіз як зарубіжного, так і вітчизняного досвіду. Це дозволяє виявити універсальні тенденції, такі як інтеграція з природним ландшафтом, використання екологічних матеріалів та адаптація до кліматичних умов, а також регіональні специфіки, пов'язані з культурною спадщиною. Дослідження базується на методах порівняльного аналізу, вивченні літературних джерел та натурних обстеженнях, з акцентом на приклади, що можуть бути адаптовані для Прикарпаття. Загалом, сучасна садибна архітектура еволюціонує від традиційних форм до гібридних рішень, де пріоритет надається стійкості та функціональності, з урахуванням соціальних змін, як-от зростання туризму та віддаленої роботи.

Рис.1 Фрагмент садиби села в Іспанії

(<https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photography-meadow-farm-autumn-irati-pyrenees-navarra-spain-image37616577>)

Рис.2 Фрагмент садиби у Франці
(<https://www.french-property.com/sale-property/1-IFPC43248>)

Рис.4. Село Панорамний вид на Австрійських Альпах. Лех-на-Арльбі в
рамках сільських садиб
(<https://visitukraine.today/uk/blog/4192/italy-launches-very-low-cost-trains-to-the-sea-where-to-go-for-ukrainians>)

Це мальовниче село, розташоване на березі озера в Альпах, відоме своїми дерев'яними будинками, вузькими вуличками та багатою історією. Ревіталізація Халльштатта була спрямована на збереження історичної спадщини, розвиток туризму та створення комфортних умов для місцевих жителів. Було відновлено багато історичних будівель, створено музеї та готелі, а також покращено інфраструктуру села.

Рис.5. Уривок з минулого (Франція)

Розвиток французького сільського господарства почався за часів існування кельтської групи народів. Кельти були першими фермерами, які працювали на французькій землі. Римське вторгнення близько 50-го року нашої ери принесло організаційний і технічний прогрес, як і всюди в Європі. Середньовіччя відзначалося феодальним ладом. Селяни працювали на землях, що належали дворянам чи церкві. Ця система призвела до сильної нерівності, що в кінцевому підсумку призвело до народного гніву та революції.

Французька революція або сільська революція. Французький переворот 1789 року називався також сільськогосподарською революцією. Протягом кількох років погодні умови були складними, а врожаї поганими. Сільські

податки, під назвою «*privilege seigneuriaux*» або «сеньйоріальні привілеї», сильно обтяжували фермерів. Люди були голодні і боролися за хліб, що в кінцевому підсумку призвело до повстання проти існуючої політичної системи. Французька революція повністю змінила французький суспільний лад. Зі скасуванням привілеїв для вищих станів були скасовані й усі податки, пов'язані з феодальним ладом. Основним правом Декларації прав людини і громадянина було зазначено власність.

Ця економічна криза призвела до глибоких змін у французькому сільському світі. На зміну виноградній лозі прийшли плодові та овочеві культури, тваринництво і садівництво. Наприкінці століття люди виїжджали з сіл на роботу в міста. Щоб протистояти цим викликам, сільськогосподарський світ організувався навколо профспілок, до яких дуже прислухалися політики. Держава почала захищати сільськогосподарське виробництво, допомагала фермерам отримати кредити. У роки, що передували Першій світовій війні, сільське господарство все більше залежало від зростаючої промисловості.

XX століття: більш спеціалізоване сільське господарство для досягнення продовольчої безпеки і база для європейського будівництва

Демографічна еволюція продовжувалася, залишаючи все менше і менше людей, які працювали у сільській місцевості. Міста пропонували кращу якість життя, кращий дохід. Технічний прогрес дозволив підвищити ефективність, потребуючи менше людей для роботи на фермі. Всі ці фактори призвели до відтоку сільських територій. Сьогодні лише 3% активного населення працює в сільському господарстві. Після Другої світової війни самоокупність стала основною проблемою сільського господарства. План Маршалла, створення CAP (Загальної сільськогосподарської політики) і два важливі сільськогосподарські законопроекти, ухвалені в 1960 і 1962 роках, передбачили інвестиції для технологічного покращення кожного аспекту, який міг би вплинути на врожайність. Створення в 1946 році INRA (Французького національного інституту сільськогосподарських досліджень) сприяло підвищенню врожайності, а також розвитку виробництва тракторів та іншої сільськогосподарської техніки. На зміну традиційним господарствам поступово

прийшли науково обґрунтовані, бізнес-подібні ферми. Ця політика була настільки успішною, що згодом перевиробництво стало проблемою, яка призвела до зміни сільськогосподарської політики. Сьогодні САР більше піклується про перехресну відповідність екологічним вимогам та забезпечення гідних доходів для фермерів.

У другій половині 20 століття французькі фермери, особливо молоді, розпочали рух за перевизначення сільського господарства. Для них сільське господарство мало вважатися роботою, яка вимагає спеціалізації. Фермери вважали, що робота на фермі має приносити такий же дохід, як і міська. Але вони також хотіли, щоб сільське господарство залишалося сімейною діяльністю з особливими цінностями. Це бажання фермерів модернізувати сільське господарство та сільськогосподарську політику призвело до інтенсивного спеціалізованого сільського господарства у всій Франції. Але наприкінці 20-го століття занепокоєння споживачів щодо способу виробництва їжі та її впливу на навколишнє середовище призвело до розробки високих стандартів якості продуктів (географічне найменування, етикетка), збільшення органічного виробництва, підтримки фермерських господарств у неблагополучних районах.

XXI століття: новий крок до виробництва кращої їжі, збереження якості навколишнього середовища

Сьогодні сільське господарство все ще відіграє особливу роль у Франції. У фермерів є й інші обов'язки, окрім простого виробництва їжі: робота над ландшафтом, збереження біорізноманіття, запобігання занепаду деяких сільських районів, забезпечення різноманітності їжі та насіння. Зв'язок французів зі своїм сільським господарством дуже міцний. Про це свідчить успіх сільськогосподарського ярмарку, який щороку проходить у Парижі.

Рис.6.Село Ширакава-го, Японія

(<https://www.getyourguide.com/uk-ua/anne-hathaway-s-cottage-l145506/>)

Це традиційне японське село, розташоване в горах, відоме своїми унікальними будинками з крутими солом'яними дахами. Архітектура садиб сільських поселень Ширакава-го була спрямована на збереження традиційної архітектури, розвиток туризму та відновлення сільського господарства.

Рис.7.Село Банф, Канада

(<https://www.redhairtravel.com/en/countries/japan/japan-in-2weeks/>)

Це гірське село, розташоване в національному парку Банф, відоме своїми мальовничими краєвидами та багатою історією. Архітектура садиб сільських поселень Банфа була спрямована на збереження історичної спадщини, розвиток туризму та створення комфортних умов для місцевих жителів. Було адаптовано багато сільських поселень для садибної архітектури.

Рис.8. Приклад садибного житла в Індонезії

[\(https://landlord.ua/special-projects/iak-skromna-indoneziia-peretvorylasia-u-svitovu-zhytnytsiu-fermer-shandrak-archamponh/\)](https://landlord.ua/special-projects/iak-skromna-indoneziia-peretvorylasia-u-svitovu-zhytnytsiu-fermer-shandrak-archamponh/)

Садибний розвиток як і господарство в Індонезії здебільшого спрямовані на вирощуванні рису, тому нерідко можна бачити рисове поле поруч із садибою. Крім невеликих наділів індонезійські фермери стикаються з іншими проблемами, включаючи менший дохід, брак післязбиральних і маркетингових навичок, а також нестачу ділової винахідливості та додаткового капіталу.

2.2. Дослідження вітчизняного досвіду формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень

Загальні тенденції

Повернення до традицій: У сучасній архітектурі спостерігається інтерес до традиційних будівельних матеріалів (дерево, камінь), форм та елементів декору, характерних для різних регіонів України.

Екологічність та енергоефективність: Зростає увага до використання екологічно чистих матеріалів, енергозберігаючих технологій та відновлюваних джерел енергії. Функціональність та комфорт: Сучасні садиби проектуються з урахуванням потреб у комфортному та функціональному житловому просторі, з сучасними інженерними системами та зручним плануванням. Індивідуальність та самобутність: Власники садиб прагнуть до створення унікального житла, що відображає їхній стиль життя та індивідуальність.

Регіональні особливості

Карпати: Для архітектури цього регіону характерне використання дерева, традиційні форми дахів (стрімкі, з великим виступом), різьблення та інші елементи декору.

Полісся: У цьому регіоні поширені дерев'яні будинки з простими формами, часто з господарськими будівлями, об'єднаними в єдиний комплекс.

Центральна Україна: Для цього регіону характерні глиняні будинки, часто з солом'яними дахами, а також використання рослинності для озеленення подвір'я.

Південь України: У цьому регіоні поширені будинки з каменю, часто з плоскими дахами, а також використання елементів декору, що відображають вплив різних культур.

Сучасні проекти

В Україні існує багато успішних прикладів сучасних садиб, що поєднують традиційні елементи з сучасними архітектурними рішеннями. "Зелені" будинки: Будинки, що відповідають принципам екологічного будівництва та використовують відновлювані джерела енергії.

Будинки з дерева: Сучасні дерев'яні будинки, що поєднують традиційну естетику з сучасними технологіями будівництва. Вітчизняний досвід формування та розвитку садибного житла є результатом багатовікових традицій народного будівництва, які поєднують практичність, гармонію з природою та естетичну виразність архітектурних форм. Українська садиба завжди була відображенням світогляду народу, його духовних цінностей і способу життя. На різних етапах історичного розвитку житло трансформувалося відповідно до економічних можливостей, соціальних умов, природно-кліматичних факторів та технічного прогресу.

У народному будівництві України, зокрема в регіоні Прикарпаття, сформувався особливий тип садибної архітектури, що характеризується тісним зв'язком із довкіллям і використанням природних матеріалів — дерева, каменю, глини та соломи. Дерев'яна хата з двосхилим або чотирисхилим дахом, прикрашена різьбленням, є класичним зразком українського житла, яке поєднує простоту форми з високою функціональністю. Традиційна планувальна структура передбачала розміщення житлових, господарських і допоміжних приміщень на одній ділянці, що забезпечувало зручність ведення господарства й автономність побуту.

Важливу роль у формуванні сучасного вітчизняного досвіду відіграли архітектурні школи Києва, Львова, Харкова та Одеси, де активно розроблялися принципи типології житла, реконструкції сільських поселень і створення індивідуальних проектів садиб. Після Другої світової війни відбувалося масове будівництво житла у сільській місцевості за типовими проектами, проте ці рішення часто ігнорували регіональні особливості. Саме тому в останні десятиліття зросла потреба у відновленні національної архітектурної ідентичності, орієнтованої на традиційні принципи українського житлобудування.

На початку XXI століття в Україні почали активно впроваджуватися концепції екологічної та енергоефективної архітектури. Досвід таких міст, як Львів, Івано-Франківськ, Чернівці, свідчить про зростання інтересу до проектування сучасних садиб з урахуванням етнічних традицій і нових

технологій. Зокрема, сучасні архітектори звертаються до ідей локальної ідентичності – використання місцевих матеріалів, відтворення елементів народного декору, впровадження ландшафтного дизайну, що підкреслює природну красу території.

Вітчизняні архітектори, такі як В. Тимофієнко, В. Ясєв, І. Шпільчак, у своїх працях наголошують на важливості поєднання традиційних форм із сучасними технологічними рішеннями. Згідно з їхніми підходами, українське село повинно розвиватися не шляхом копіювання міських моделей забудови, а через відродження місцевих архітектурних принципів і пристосування їх до потреб сучасного життя.

У Прикарпатському регіоні активно застосовуються елементи народного дерев'яного будівництва у нових проектах житлових комплексів та приватних садиб. Архітектори прагнуть зберегти традиційну структуру садиби – розміщення хати, стайні, комори, криниці та саду, — водночас інтегруючи сучасні системи енергозбереження, вентиляції, освітлення та водопостачання. Таке поєднання забезпечує не лише функціональність, а й естетичну гармонію архітектури з навколишнім середовищем.

Отже, вітчизняний досвід у галузі архітектури садибного житла свідчить про поступовий перехід від типових проектів до індивідуальних, адаптованих до місцевих умов і культурних традицій. На основі поєднання історичних надбань і новітніх технологій формується нова концепція українського села — комфортного, екологічно збалансованого й духовно насиченого середовища, у якому архітектура відображає національну ідентичність та відповідає викликам сучасності.

Мінімалізм у сучасній архітектурі – це стиль, який прагне до простоти, функціональності та чистоти форм. Він з'явився як реакція на перевантаженість архітектури декором і складними деталями, характерними для попередніх епох. Основна ідея мінімалізму – створення гармонійного, спокійного простору, де немає нічого зайвого, а кожен елемент має своє логічне призначення. Цей стиль дедалі активніше застосовується у проектуванні приватних будинків, зокрема й

у сільських поселеннях Прикарпаття, де він вдало поєднується з природним ландшафтом і традиційними матеріалами.

Архітектура мінімалістичних будинків базується на чітких геометричних формах – кубах, прямокутниках, лініях, що підкреслюють конструктивну логіку споруди. Відсутність декору компенсується грою світла, текстурою матеріалів і продуманими пропорціями. Основний принцип – "менше означає більше" – реалізується у всіх аспектах: від планування приміщень до вибору кольорової гами.

У будинках мінімалістичного стилю переважають натуральні матеріали: дерево, бетон, камінь, скло та метал. Їхнє природне поєднання створює атмосферу спокою та довговічності. На Прикарпатті, де природа відіграє провідну роль у формуванні архітектурного середовища, використання дерева та каменю дозволяє досягти гармонії між сучасною архітектурною естетикою та місцевим ландшафтом.

Планувальна структура будинків у стилі мінімалізм характеризується відкритими просторами, великими вікнами, які забезпечують природне освітлення, та плавними переходами між внутрішнім і зовнішнім простором. Важливу роль відіграють тераси, патіо, панорамні вікна, що відкривають краєвиди Карпатських гір і лісів. Таким чином, будинок ніби "зливається" з природою, а межа між архітектурою та ландшафтом стає умовною.

Інтер'єри мінімалістичних будинків відзначаються стриманістю, нейтральною палітрою кольорів (білий, сірий, бежевий, чорний) та продуманим розташуванням меблів. Тут відсутні надмірні прикраси, натомість акцент робиться на якості матеріалів, ергономіці та простоті форм. Такий підхід створює відчуття свободи, простору та гармонії, що особливо важливо для людини, яка живе в гармонії з природою.

Також досвід формування сучасної архітектури садибного житла сільських поселень, зокрема в регіоні Прикарпаття, є результатом еволюції від історичних традицій до сучасних інновацій. Він базується на етнографічних особливостях гуцульської, бойківської та лемківської архітектури, де ключовими елементами є використання місцевих матеріалів (дерево, камінь,

глина), адаптація до гірського рельєфу та клімату, а також інтеграція господарських функцій. Згідно з дослідженнями, у Карпатах традиційні садиби формувалися як комплексні системи: житло, господарські будівлі, сад та город, що утворювали замкнутий цикл для самозабезпечення. Сучасні тенденції включають ревіталізацію старих будівель для туризму, впровадження енергоефективних технологій та мінімалістичний дизайн, що відповідає вимогам сталого розвитку. За даними архітектурних досліджень, у Львівській та Івано-Франківській областях понад 50% нових садиб поєднують традиційні мотиви з сучасними елементами, як-от сонячні панелі чи "розумні" системи опалення, для підвищення комфорту та екологічності.

Історичний фундамент вітчизняного досвіду закладений у традиційних типах садиб. Наприклад, бойківська архітектура XVII–початку XX ст. характеризується довгими хатами з видовженими конструкціями, де житлова частина поєднується з господарською під спільним дахом, адаптованим до суворих гірських умов. Це видно в селах Бойківщини, таких як Розлуч, де регулярне планування садиб має давні корені, пов'язані з колонізацією та типовими проектами для поселенців. Такі садиби включали не лише хату, а й стайні, комори та дровітні, орієнтовані на рельєф для захисту від вітрів та опадів. Аналогічно, гуцульські садиби в Карпатах, поширені по обидва боки гір, відрізняються крутими дахами з дерева та різьбленими елементами, що символізують культурну ідентичність. У Волині та Галичині вплив німецьких колоністів (1772–1939 рр.) ввів принципи формування садиб з акцентом на функціональність та ергономіку, як-от окремий вхід до господарських приміщень.

Сучасні приклади вітчизняного досвіду демонструють трансформацію цих традицій. У Карпатах популярні проекти гостьових садиб для туризму, як-от концепція готельних будиночків у горах від K&V partners, де мінімалістичні дерев'яні конструкції інтегруються в ландшафт, з акцентом на панорамні вікна та екологічні матеріали. Це дозволяє поєднувати проживання з відпочинком, подібно до садиб у Почаєвичах, де річка Тисмениця додає естетичної привабливості. Інший приклад — проект "Krasnyk House" у селі Красник

(Верховина), де традиційні гуцульські дахи зшиті вручну, але доповнені сучасними системами вентиляції та енергозбереження. Цей ретрит підкреслює тенденцію до "зеленої" архітектури, де садиби слугують не лише житлом, а й екотуристичними об'єктами.

У ширшому контексті вітчизняного досвіду, на Львівщині та в Карпатах, проекти садиб адаптують традиційне будівництво до сучасних потреб, як у пропозиціях ARCHON.COM.UA, де садиби включають елементи традиційного планування (внутрішні дворики, господарські зони), але з урахуванням планів місцевої забудови. Дослідження показують, що в українській минувщині довгі хати Полісся та Карпат еволюціонували до модульних конструкцій, де житло поділяється на зони для різних поколінь сім'ї. Наприклад, у палацово-садибній архітектурі України (XVIII–XIX ст.) схема планування з центральним будинком та прилеглими зонами вплинула на сучасні сільські комплекси для тривалого відпочинку. У Прикарпатті це видно в проектах, де садиби включають городи, сади та господарські будівлі, адаптовані до рельєфу.

Незвичайні розпланування садиб в українських селах, що не зазнали впливу архітекторів, розвивалися на основі народного досвіду, з акцентом на господарську доцільність: розміщення будівель для оптимального доступу до ресурсів. Це актуально для сучасних проектів, як у селах Дрогобицького району, де садиби формуються без генплану, але з урахуванням традицій. Загалом, вітчизняний досвід еволюціонує до гібридних моделей: збереження автентичності (різьблені фасади, круті дахи) з інтеграцією технологій (утеплення, відновлювальні джерела енергії), що сприяє розвитку сільських територій.

Серед переваг будинків у стилі мінімалізм варто відзначити економічність, енергоефективність та екологічність. Завдяки простим конструкціям і сучасним технологіям такі будинки легко утеплювати, обслуговувати та пристосовувати до різних умов. Вони споживають менше енергії, мають високий рівень природного освітлення та вентиляції. Крім того, мінімалізм підтримує концепцію сталого розвитку, оскільки заохочує

використання місцевих матеріалів, мінімізацію відходів і тривалий життєвий цикл будівлі.

В українському контексті, а особливо у сільських поселеннях Прикарпаття, мінімалістичні будинки можуть виступати прикладом сучасного, але водночас природно інтегрованого житла. Вони демонструють, як сучасна архітектура може зберігати повагу до довкілля, не порушуючи природної гармонії регіону.

Таким чином, будинки в стилі мінімалізм – це не просто архітектурна тенденція, а вираз філософії простоти, усвідомленості та гармонії людини з природою. Для Прикарпаття цей напрям має особливе значення, адже він дозволяє створювати сучасні садиби, що поєднують естетичну чистоту, функціональність і повагу до традиційного природного середовища.

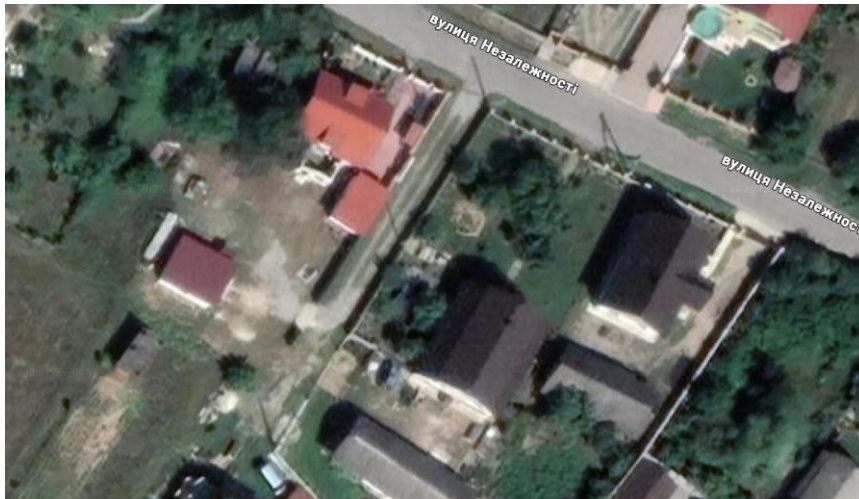

Рис.2. село Уроцище Бондарчик, Івано-Франківська область

Бо нема нормальних знімків

(https://www.google.com/maps/@48.9769505,24.6830235,3915m/data=!3m1!1e3?entry=ttu&g_ep=EgoyMDI1MTIwOS4wIKXMDSOASAFQAw%3D%3D)

При проектуванні сучасної садиби важливо враховувати традиції та особливості регіону, в якому вона розташована.

Важливо використовувати екологічно чисті матеріали та енергозберігаючі технології.

Необхідно створювати комфортний та функціональний житловий простір, що відповідає потребам сучасної сім'ї.

Важливо зберігати індивідуальність та самобутність архітектурного стилю.

РОЗДІЛ III. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ САДИБНОГО ЖИТЛА СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

3.1. Природно-кліматичні умови

Географічне розташування:

Параметр	Характеристика
Географічне розташування	Львівська область, Дрогобицький район, село Почаєвичі.
Кліматична зона	Помірно-континентальний клімат.
Середньорічна температура	+7...+8 °С
Середня температура січня	-4...-6 °С
Середня температура липня	+18...+20 °С
Річна кількість опадів	700–800 мм
Домінуючі вітри	Західні та північно-західні
Гідрографія	Село розташоване на березі річки Тисмениця
Рельєф	Переважно рівнинний, з легкими хвилястими формами
Ґрунти	Дерново-підзолисті, середньо-суглинкові, придатні для будівництва та озеленення

Село Почаєвичі розташоване у південно-західній частині Львівської області, в межах Дрогобицького району. Територія села належить до Передкарпатської височини – перехідної зони між рівнинною частиною області та Карпатськими горами. Місцевість має характерний хвилястий рельєф із поєднанням пагорбів, долин і невеликих лісових масивів. Такий ландшафт сприяє формуванню мальовничих краєвидів і створює сприятливі умови для розміщення садибного житла, рекреаційних зон і сільськогосподарських угідь.

Клімат у селі Почаєвичі помірно континентальний із м'якою зимою та теплим, вологим літом. Середня температура січня становить близько –3...–5 °С, а липня – +18...+20 °С. Абсолютний мінімум температур може сягати –25 °С, а максимум – +34 °С. Річна кількість опадів коливається від 700 до 850 мм, причому більша їх частина припадає на літні місяці. Волога атмосфера й часті опади забезпечують високу родючість ґрунтів і рясну рослинність, але водночас потребують урахування під час проектування житла – особливо в частині захисту конструкцій від вологості та забезпечення ефективного водовідведення.

Переважаючі вітри — західні та північно-західні, середня швидкість становить 3–5 м/с. У холодний період року спостерігаються часті тумани та

короткочасні хуртовини. Такі кліматичні умови вимагають застосування теплоізоляційних матеріалів і раціональної орієнтації будинків відносно сторін світу для максимального використання сонячного тепла в зимовий період.

Рослинний покрив представлений переважно листяними та мішаними лісами - дубовими, буковими, грабовими насадженнями. На прилеглих територіях поширені сільськогосподарські угіддя: поля, луки, сади. Близькість лісів створює сприятливий мікроклімат і дає можливість використовувати місцеві природні ресурси — зокрема деревину — у будівництві садибного житла.

Ґрунтовий покрив здебільшого складається з буроземів і сірих лісових ґрунтів, які відзначаються високою родючістю. У долинах річок та потоків зустрічаються алювіальні ґрунти, що добре утримують вологу. Рельєф місцевості вимагає врахування схилів і можливості поверхневого стоку під час планування садибних ділянок, що особливо важливо для запобігання ерозії та збереження природного ландшафту.

Водні ресурси регіону представлені невеликими річками та струмками, що належать до басейну річки Тисмениці (притоки Дністра). Вони мають сезонний характер водотоку: весняні повені та літні паводки потребують дотримання санітарно-захисних зон при забудові. Джерела підземних вод залягають на відносно невеликій глибині, що дає змогу облаштовувати криниці або свердловини для автономного водопостачання.

У контексті архітектурного проектування природно-кліматичні умови села Почаєвичі створюють сприятливі передумови для розвитку садибного житла, орієнтованого на енергоефективність, використання природних матеріалів і гармонійне вписування в ландшафт. Оптимальними є архітектурні рішення з похилими дахами, великими вікнами на південь і захистом від вітру з північного заходу.

Отже, природно-кліматичні умови Дрогобицького району, зокрема села Почаєвичі, характеризуються поєднанням м'якого клімату, родючих земель, мальовничого рельєфу та екологічно чистого середовища. Усе це створює передумови для формування комфортного, сталого та гармонійного

архітектурного середовища, яке відповідає як традиціям регіону, так і вимогам сучасного житлового будівництва.

3.2. Характеристика ділянки

Параметр	Характеристика
Географічне розташування	Львівська область, Дрогобицький район, село Почаєвичі.
Кліматична зона	Помірно-континентальний клімат.
Середньорічна температура	+7...+8 °C
Середня температура січня	-4...-6 °C
Середня температура липня	+18...+20 °C
Річна кількість опадів	700–800 мм
Домінуючі вітри	Західні та північно-західні
Гідрографія	Село розташоване на березі річки Тисмениця
Рельєф	Переважно рівнинний, з легкими хвилястими формами
Ґрунти	Дерново-підзолисті, середньо-суглинкові, придатні для будівництва та озеленення

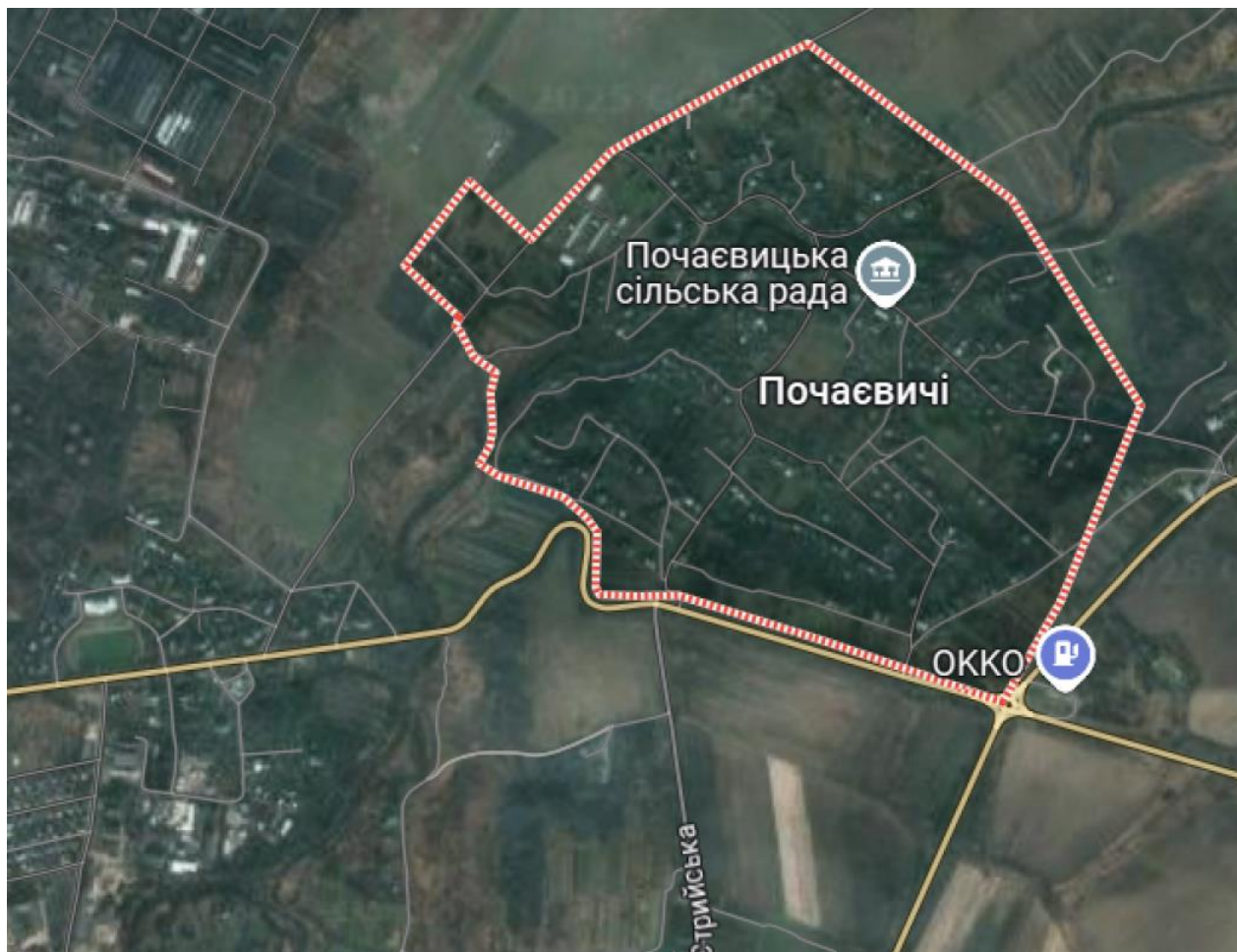

Рис.9. Ситуаційна схема с. Почаєвичі

Це село відноситься до адміністративного підпорядкування місцевої сільської ради та характеризується переважно малоповерховою забудовою приватного типу. Розташування ділянки має стратегічне значення для житлового будівництва, оскільки поєднує зручну транспортну доступність із приємними природними умовами.

Село Почаєвичі знаходиться на відстані приблизно 10–12 км від центру Дрогобича, що забезпечує швидкий доступ до основних адміністративних, соціальних та комерційних об'єктів району. Територія регіону характеризується помірно рівнинним і слабо хвилястим рельєфом, що сприятливо впливає на забудову та організацію благоустрою території садиби. Поруч із селом проходять місцеві дороги, що зв'язують Почаєвичі з Дрогобичем та іншими населеними пунктами Дрогобицького району.

Ділянка має зручний доступ до автомобільних шляхів місцевого значення. Основні маршрути забезпечують сполучення з містом Дрогобич, що є найближчим адміністративним центром із розвинутою інфраструктурою.

Дорога до райцентру займе не більше 15–20 хвилин на автомобілі. Додатковою перевагою є близькість до маршрутів громадського транспорту, які з'єднують село з Дрогобичем та сусідніми населеними пунктами.

Інфраструктура та соціальна доступність

Розташування ділянки у селі Почаєвичі дозволяє забезпечити комфортне життя мешканців, оскільки поблизу є основні соціальні об'єкти:

школа та дитячий садок у межах 2–3 км, медичні заклади у центрі Дрогобича.

Близькість до природних ресурсів і зелених зон створює додаткову цінність ділянки для будівництва садиби. Лісові масиви та річки поруч забезпечують приємний ландшафтний контекст, чисте повітря та рекреаційні можливості для мешканців.

Переваги розташування ділянки

Зручний доступ до транспортної мережі – швидке сполучення з районним центром і сусідніми селами забезпечує комфорт для щоденних поїздок та обслуговування будівлі.

Близькість до соціальної інфраструктури – наявність шкіл, дитячих садків, медичних установ і торговельних точок робить ділянку привабливою для житлового будівництва.

Природне оточення та рекреаційні можливості – зелені зони, лісові масиви та водні об'єкти поруч створюють сприятливі умови для життя та відпочинку.

Можливості для планування садиби – рівнинний рельєф і наявність місцевих доріг дозволяють раціонально розташувати будівлі, господарські приміщення та елементи благоустрою на ділянці.

Ділянка у селі Почаєвичі Дрогобицького району Львівської області має сприятливе розташування та хорошу транспортну доступність. Вона поєднує переваги близькості до адміністративного центру та соціальної інфраструктури з комфортними природними умовами для будівництва садиби. Рівнинний рельєф і можливість підключення до місцевих комунікацій роблять ділянку оптимальною для житлового проєктування. Завдяки цьому, обраний об'єкт для

будівництва садиби відповідає сучасним вимогам комфорту, доступності та естетичного середовища проживання.

3.3. Транспортна інфраструктура

№	ПІДРОЗДІЛ	ХАРАКТЕРИСТИКА
1	Дорожня мережа	До села Почаєвичі веде дорога місцевого значення, яка з'єднує населений пункт з м. Дрогобичем та іншими селами району. Покриття — переважно асфальтоване, на окремих ділянках потребує ремонту. Внутрішні проїзди села — ґрунтові або щебеневі, частково асфальтовані.
2	Громадський транспорт	Регулярне автобусне сполучення з м. Дрогобич, Борислав, Стебник. Автобусні зупинки розташовані в межах села. Інтервал руху — 30–60 хв. у години пік.
3	Залізничне сполучення	Найближча залізнична станція — у м. Дрогобич (≈10 км). Звідти здійснюється пасажирське і вантажне сполучення з іншими містами Львівської області та України.
4	Паркування	На ділянках передбачено індивідуальні паркувальні місця біля кожного будинку.

Село Почаєвичі розташоване в межах зручного транспортного сполучення з містом Дрогобич та сусідніми населеними пунктами. Основними є місцеві дороги, що проходять через село та з'єднують його з районним центром. Відстань до центру Дрогобича становить приблизно 10–12 км, що забезпечує швидкий доступ до адміністративних, комерційних та соціальних об'єктів.

Місцеві дороги мають твердий покриттям у вигляді асфальту або щебеневої основи, що дозволяє круглорічний проїзд для легкового та вантажного транспорту. Наявність під'їзних шляхів до ділянки забезпечує можливість доставки будівельних матеріалів, обладнання та техніки під час будівництва садиби.

Громадський транспорт

Село обслуговується маршрутними автобусами та рейсовими маршрутами, які з'єднують Почаєвичі з Дрогобичем та іншими населеними пунктами району. Громадський транспорт забезпечує щоденну доступність для мешканців, які працюють або навчаються у районному центрі. Частота маршрутів дозволяє комфортне користування без необхідності постійного використання особистого автомобіля, що особливо важливо для сімей з дітьми та людей похилого віку.

Велосипедні та пішохідні маршрути

Розвинена місцева мережа невеликих доріг та стежок дозволяє організовувати пішохідні та велосипедні маршрути всередині села та до сусідніх населених пунктів. Це сприяє активному відпочинку та зменшує залежність від моторизованого транспорту. Для приватної садиби можливе облаштування велосипедних стоянок та пішохідних підходів до входу, що підвищує комфорт і безпеку пересування.

Паркування та внутрішній під'їзд

Транспортна інфраструктура ділянки передбачає організацію внутрішніх під'їздів та зон для паркування. Для садиби рекомендується облаштувати парковку на території ділянки для легкового транспорту, а також під'їзні шляхи для вантажного транспорту під час будівництва або обслуговування будинку. Планування під'їздів має забезпечувати безпечний та зручний рух автомобілів, а також мінімальний вплив на ландшафт та озеленення території.

Переваги транспортної інфраструктури ділянки

Зручний доступ до районного центру – швидке сполучення з Дрогобичем забезпечує комфорт для щоденних поїздок, роботи, навчання та обслуговування.

Наявність громадського транспорту – дозволяє мешканцям користуватися маршрутками та автобусами, що забезпечує мобільність навіть без особистого автомобіля.

Можливість внутрішніх під'їздів та паркування – сприяє зручній організації руху на території садиби та створює умови для безпечного доступу вантажного транспорту.

Розвинені пішохідні та велосипедні маршрути – забезпечують альтернативні способи пересування та активний відпочинок.

3.4. Планування ділянки

№	ЕЛЕМЕНТ	ОПИС / РОЗТАШУВАННЯ
1	Забудова	12 окремих будинків на ділянках, розміщених з обох боків центральної вулиці. Планування симетричне, по 6 будинків з кожного боку.
2	Дороги	Основна магістральна дорога по центру генплану, з під'їздами до кожної ділянки. Асфальтове або бетонне покриття.
3	Мощення	Під'їзні доріжки до кожного будинку, майданчики біля входів, паркомісця. Матеріал: тротуарна плитка/бруківка.
4	Озеленення	Газони навколо кожної ділянки, поодинокі дерева та кущі. Зелена зона між будинками та дорогою.
5	Дерева	Розміщені на задніх і передніх подвір'ях; подекуди — симетрично посажені з обох боків вулиці.
6	Дитячі/громадські зони	Візуально відсутні на схемі, можуть бути розташовані поза межами цього блоку.
7	Огорожі (умовно)	Не зображено явно, але ділянки можуть бути поділені зеленими межами або низьким парканом.
8	Будівлі господарського призначення	В деяких ділянках можлива наявність прибудов (умовно-позначені малі споруди біля основних будинків).

РОЗДІЛ IV. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Характеристика об'єкту

Охорона навколишнього середовища для сільських садиб у Почієвичах на Прикарпатті

Сільська місцевість Почієвичів, розташована на мальовничих теренах Прикарпаття, відзначається своєю унікальною природою та традиційними сільськими садибами. Ці садиби формують не лише побутову та економічну основу села, але й визначають екологічну ситуацію в регіоні. В умовах сучасного розвитку важливо приділяти особливу увагу охороні навколишнього середовища, адже збереження чистоти води, ґрунтів, повітря та біорізноманіття безпосередньо впливає на якість життя мешканців села і довгострокову стійкість екосистеми.

Значення сільських садиб для навколишнього середовища

Сільські садиби у Почієвичах традиційно включають житлові будинки, господарські будівлі, городи, пасовища та невеликі фруктові сади. Вони є не лише місцем проживання родин, але й важливими елементами ландшафтного середовища, що зберігають природні ресурси. Правильне планування та обслуговування таких садиб дозволяє мінімізувати негативний вплив на природу і сприяє підтриманню природної рівноваги. Наприклад, зелені насадження навколо будинку допомагають зберігати ґрунт, очищати повітря та створювати мікроклімат, комфортний для мешканців.

Основні аспекти охорони навколишнього середовища на сільських садибах

1. Водні ресурси. У селі водойми часто мають локальне значення – це криниці, невеликі струмки чи колодязі, які забезпечують мешканців питною водою. Охорона водних ресурсів передбачає контроль за стоками з господарських будівель, правильне розташування вигрібних ям та септиків, а також використання дощової води для поливу городів і садів. Забруднення води побутовими відходами або хімічними добривами може призвести до серйозних екологічних проблем у селі, тому важливо дотримуватися правил безпечного зберігання та утилізації відходів.

2. Ґрунти та землі навколо садиб. ґрунт є одним із ключових елементів екосистеми села. Використання хімічних добрив і пестицидів слід обмежувати, віддаючи перевагу органічним методам удобрення. Це не лише сприяє збереженню біорізноманіття ґрунту, але й підвищує родючість городів і садів. Важливо підтримувати структуру та щільність ґрунту, уникати його ерозії шляхом створення насаджень вздовж схилів і захисних смуг дерев та кущів.
3. Повітря та озеленення. Повітря у сільській місцевості Почієвичів зазвичай чистіше, ніж у містах, проте його якість може погіршуватися через спалювання сміття чи сільськогосподарських залишків. Важливу роль у підтримці чистого повітря відіграють деревні насадження, живоплоти та фруктові сади, які поглинають шкідливі гази, утримують пил та зберігають вологість повітря. Також ці насадження сприяють підтриманню мікроклімату садиб та комфортного проживання мешканців.
4. Біорізноманіття та охорона флори і фауни. Сільські садиби в Почієвичах часто розташовані поблизу лісів та луків, де мешкають різноманітні види птахів, комах і дрібних ссавців. Створення зелених зон, залишення дикорослих рослин на краях городів та садів, а також уникнення використання токсичних хімікатів допомагає зберегти природну фауну. Особливу увагу варто приділяти птахам, які контролюють чисельність шкідників, і бджолам, що запилюють культури.
5. Відходи та їх утилізація. Одним із найважливіших аспектів охорони навколишнього середовища є правильне поводження з побутовими і органічними відходами. У сільських садибах це означає:
 - компостування органічних залишків;
 - розділення сміття на органіку, пластик, скло та метал;
 - утилізація небезпечних відходів (батареї, фарби, пестициди) у спеціальні пункти збору.

Правильне управління відходами дозволяє не забруднювати ґрунт і воду, а також зберігати чистоту і порядок у дворі.

6. Енергетичні ресурси та опалення. У сільських садибах Прикарпаття часто використовують дров'яне опалення або газові котли. Раціональне використання енергоресурсів включає:

- обігрів приміщень із мінімальними втратами тепла (термоізоляція будинку, ущільнення дверей і вікон);
- використання альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі для підігріву води;
- контроль за димом та його впливом на повітря.

Зменшення споживання деревини та інших ресурсів дозволяє зберегти ліси та уникнути надмірного вирубування.

Практичні заходи для охорони довкілля на сільських садибах

1. Створення локальних компостерів. Органічні відходи з городів і садів можна перетворювати на компост, який живить ґрунт і зменшує потребу у хімічних добривах. Компостування також допомагає зменшити кількість сміття, що вивозиться або спалюється.
2. Облаштування очисних систем для стічних вод. На приватних садибах доцільно встановлювати біологічні фільтри та септики, які очищають стоки перед тим, як вони потрапляють у ґрунт. Це запобігає забрудненню підземних вод і зберігає екологічний баланс.
3. Збереження зелених насаджень. Садові дерева, кущі та живоплоти виконують важливу екологічну функцію: вони очищують повітря, створюють тінь, зменшують ерозію ґрунту, підтримують біорізноманіття. Висадка дерев у потрібних місцях дозволяє захистити садибу від вітру та підтоплень.
4. Використання органічних методів землеробства. На городах і в садах варто застосовувати органічні добрива, мульчування, природних ворогів шкідників (наприклад, сонечок проти попелиці) і сівозміну культур. Це забезпечує родючість ґрунту, зменшує хімічне навантаження на екосистему і сприяє здоровому вирощуванню продуктів для сім'ї.
5. Екологічне поводження з енергією та ресурсами. Раціональне використання електроенергії, води та тепла дозволяє знизити негативний

вплив на навколишнє середовище. Встановлення сучасних утеплювачів, водозберігаючих приладів і сонячних панелей робить садибу більш енергоефективною та екологічно чистою.

6. Освіта і свідомість мешканців села

Важливо, щоб кожен мешканець садиби розумів свою відповідальність за навколишнє середовище. Проведення інформаційних кампаній, обмін досвідом із сусідами та спільні заходи з прибирання, висадки дерев і охорони водойм формують екологічну культуру на рівні громади.

Вплив охорони довкілля на якість життя в селі

Збереження чистоти повітря, води та ґрунту безпосередньо впливає на здоров'я мешканців села. Екологічно чисті садиби сприяють виробництву здорової їжі, підтримують біорізноманіття і зберігають природні ресурси для майбутніх поколінь. Крім того, доглянуті та екологічно чисті садиби підвищують привабливість села для туризму та відпочинку, що може стати додатковим джерелом доходу для мешканців.

Очищення стічних вод: передбачено встановлення сучасних локальних очисних споруд (біосептиків) для запобігання забрудненню річки Прут.

Управління відходами: організація сортування та вивозу сміття з обов'язковою переробкою вторинної сировини.

Збереження біорізноманіття: під час будівництва слід зберігати природну рослинність, не знищувати середовища проживання рідкісних видів тварин і птахів.

Озеленення території: висадка місцевих порід дерев і кущів, облаштування зелених зон та квітників.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Сільські садиби Почієвичів є не лише місцем проживання, а й важливими елементами екосистеми. Правильне поводження з відходами, раціональне використання ресурсів, збереження зелених насаджень і охорона водних ресурсів формують стійку екологічну систему села. Важливо, щоб мешканці усвідомлювали свій вплив на довкілля та активно застосовували практичні заходи для його охорони. Такий підхід забезпечує не лише комфортне життя у селі, а й збереження природної краси та родючості земель Прикарпаття на майбутні покоління.

Загалом, охорона навколишнього середовища для сільських садиб у Почієвичах – це комплекс заходів, що включає екологічне поводження з відходами, охорону води та ґрунтів, енергозбереження, підтримку біорізноманіття і свідомість мешканців. Дотримання цих принципів робить село не тільки затишним та красивим, але й екологічно стійким та здоровим середовищем для проживання.

Сільське житло є базовою одиницею просторової організації села, відображаючи соціально-економічні, культурні та екологічні особливості регіону. У Прикарпатті архітектура садиб завжди мала тісний зв'язок з ландшафтом, традиціями і способом життя.

Однак з початку XXI століття сільські поселення зазнають трансформації: змінюється структура населення, інфраструктура, спосіб господарювання. Усе це впливає на вигляд садиб – від композиційних принципів до вибору матеріалів.

Проект садиби для сільського поселення Прикарпаття поєднує в собі традиційні елементи української сільської архітектури з сучасними функціональними та екологічними вимогами. Архітектурне рішення відповідає умовам регіону, покращує якість життя мешканців та сприяє збереженню локального культурного ландшафту.

У ході дослідження сучасної архітектури садибного житла в сільських поселеннях Прикарпаття було виявлено ключові тенденції, що формують сьогоденний образ регіону. Сучасні проекти активно поєднують інноваційні

підходи з глибокою повагою до традиційних форм та матеріалів, таких як дерево і камінь, що забезпечує гармонійну інтеграцію будівель у гірський ландшафт.

Аналіз показав, що домінуючими рисами є енергоефективність, екологічність та функціональність планувальних рішень. Архітектори прагнуть створювати комфортний життєвий простір, зберігаючи при цьому автентичність та культурну самобутність карпатського житла. Попри вплив глобальних стилів, садибна архітектура Прикарпаття зберігає унікальний регіональний характер, трансформуючи історичну спадщину в сучасний контекст. Таким чином, вона є яскравим прикладом збалансованого розвитку, де інновації слугують збереженню місцевої ідентичності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДБН В.2.2-15:2019 «Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення».
2. ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення».
3. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».
4. ДБН В.2.5-56:2014 «Системи електропостачання будівель».
5. Екологічні нормативні акти України
6. S. Kostyshyn, “Modern Rural Housing Design Trends in Ukraine”
7. Архітектурний журнал «Простір» №2 (2022)
8. Літопис села Верховина. Архів громади
9. Website of Drozdov\&Partners
10. Проекти Carpathian Wooden Architecture Initiative Державні санітарні правила і норми ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів».
11. Державні санітарні норми ДСН 3.3.6.042-99 «Санітарні норми допустимого рівня шуму в житлових і громадських будівлях».
12. Професійна та наукова література
13. Васильчук О. П. «Екологічні аспекти будівництва туристичних комплексів у Карпатському регіоні» // Науковий вісник НЛТУ України, 2020.
14. Петренко В. І. «Зелене будівництво: теорія і практика». Київ: Будівельна академія, 2018.
15. Гнатюк М. «Енергоефективні рішення в проектуванні туристичних садиб». Львів: Видавництво «Астрон», 2019.
16. Інтернет-джерела
17. Офіційний сайт Карпатського національного природного парку:
<https://knpp.gov.ua>
18. В. Тимофієнко, В. Ясєв, І. Шпільчак :
https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/02/201349.pdf?utm_source
19. Посилання на публікації та роботи, що було переглянуто в процесі:
питання нормування сільської садиби - <https://ena.lpnu.ua/items/da0ad6ad-12c6->

[4a9f-b1c2-ae044ea1daa7?utm_source](https://ena.lpnu.ua/items/fbf422ad-6c7f-480e-869a-9fc43bda4aea?utm_source=); Сучасні проблеми формування дизайну архітектурного середовища сільських поселень

[https://ena.lpnu.ua/items/fbf422ad-6c7f-480e-869a-9fc43bda4aea?utm_source](https://ena.lpnu.ua/items/fbf422ad-6c7f-480e-869a-9fc43bda4aea?utm_source=);

Історичний аналіз формування сільських поселень і садиб Західного Поділля -

[https://science.lpnu.ua/sa/all-volumes-and-issues/volume-7-number-3-](https://science.lpnu.ua/sa/all-volumes-and-issues/volume-7-number-3-2025/architecture-residential-buildings-modern?utm_source=)

[2025/architecture-residential-buildings-modern?utm_source](https://science.lpnu.ua/sa/all-volumes-and-issues/volume-7-number-3-2025/architecture-residential-buildings-modern?utm_source=); тенденції

еволюційного розвитку українського села -

[https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/dec/22833/07-](https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/dec/22833/07-hnes.pdf?utm_source=)

[hnes.pdf?utm_source](https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/dec/22833/07-hnes.pdf?utm_source=);

20. "Архітектурне проектування будівель та споруд сільських поселень" (repository.lnup.edu.ua)

21. Дисертація Жирака Р.М. "Урбоекологічні особливості архітектурної організації та просторового розвитку населених пунктів рекреаційного профілю Івано-Франківської області" (ukd.edu.ua)

22. Збірник "Сучасні проблеми архітектури та містобудування" (library.knuba.edu.ua)

23. Книга "Соціально-виробнича структура забудови села Середнього Подніпров'я" (chtyvo.org.ua)

24. Етнографічний нарис Данилюка А. "Шляхами України" (ndis.cdu.edu.ua)

25. Дослідження "Будівельна справа літописних сіверян" (academia.edu)

26. Методичні матеріали "Традиції матеріальної культури" (moodle.znu.edu.ua).

27. Архітектурні аспекти при відбудові садибного житла (https://drive.google.com/file/d/1vwZ2IxFqg3gHsz_eJL704e9ARKISrZV/view)

